

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 12/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z podpredsedu Ľuboša Szigetiho a sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša (sudca spravodajca), Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kašáka, Miloša Maďara, Petra Molnára, Petra Straku, Roberta Šorla a Martina Vernarského o návrhu **Mestského súdu Košice** na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 2 ods. 1 a 2 a § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky, a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky a Dodatkovým protokolom k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd takto

r o z h o d o l :

Návrh **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov

1. Ústavnému súdu bol 5. januára 2024 doručený návrh Mestského súdu Košice (ďalej aj „mestský súd“ alebo „navrhovateľ“) na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade § 2 ods. 1 a 2 a § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky, a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „napadnuté ustanovenia“, vo vzťahu k označeniu zákona ďalej len „zákon č. 66/2009 Z. z.“) s čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“).

2. Napadnuté ustanovenia znejú:

«§ 2

(1) Obec alebo vyšší územný celok, ktorý sa stal podľa osobitných predpisov vlastníkom stavby prechodom z vlastníctva štátu bez majetkovoprávneho usporiadania vlastníctva k pozemkom (ďalej len „vlastník stavby“), môže poskytnúť zámennou zmluvou vlastníkovi pozemku pod stavbou náhradný pozemok, ktorý je v jeho vlastníctve. Náhradný pozemok v primeranej výmere, bonite a rovnakého druhu, ako bol pôvodne pozemok pred zastavaním, poskytne vlastník stavby v tom

istom katastrálnom území. Ak územie obce tvorí viac katastrálnych území, náhradný pozemok sa poskytne v rámci územia obce.

(2) Ak sa neuplatní postup podľa odseku 1, usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemku pod stavbou sa vykoná v konaní o pozemkových úpravách podľa osobitného predpisu.

§ 4

(1) Ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo, vzniká vo verejnom záujme k pozemku pod stavbou užívanému vlastníkom stavby dňom účinnosti tohto zákona v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je držba a užívanie pozemku pod stavbou, vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby, ak ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov, ktorá prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok. Podkladom na vykonanie záznamu o vzniku vecného bremena v katastri nehnuteľností je súpis nehnuteľností, ku ktorým vzniklo v prospech vlastníka stavby právo zodpovedajúce vecnému bremenu.

(2) Vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území.»

3. Navrhovateľ v návrhu uvádza, že v spore vedenom pod sp. zn. 30Cb/34/2019 sa žalobca (vlastník pozemkov) domáha proti žalovanému (vlastníkovi stavieb – cestných komunikácií) poskytnutia primeranej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva k pozemkom zákonným vecným bremenom zriadeným v prospech žalovaného zákonom č. 66/2009 Z. z. Podľa právneho názoru vysloveného v spore odvolacím súdom je úlohou súdu prvej inštancie posúdiť, či žalobca má alebo nemá nárok na náhradu za vecné bremeno. Podľa navrhovateľa medzi stranami nie je sporné právo žalovanej užívať pozemok v dôsledku existencie zákonného vecného bremena, zriadeného zákonom podľa § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z., do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území. Úlohou súdu je posúdiť nárok na náhradu žalobcu za užívanie predmetu vlastníckeho práva žalovaným. V tejto súvislosti mestský súd považuje za potrebné aplikovať § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého možno vlastnícke právo obmedziť za náhradu, čo považuje za súladné s čl. 20 ods. 4 ústavy.

4. Podľa navrhovateľa však § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 66/2009 Z. z. nespĺňajú požiadavky pre kvalitu zásahu do vlastníckeho práva zo strany zákonodarcu, ktorý dôsledne nezohľadnil čl. 20 ods. 4 ústavy, v ktorom sú podmienky na nútené obmedzenie vlastníckeho práva vymedzené štyrmi kumulatívnymi podmienkami (podmienka nevyhnutnosti, podmienka existencie verejného záujmu, podmienka legality a podmienka poskytnutia primeranej náhrady). Podľa navrhovateľa minimálne dve z nich (podmienka nevyhnutnosti a podmienka poskytnutia primeranej náhrady) splnené nie sú.

5. Podmienka nevyhnutnosti, resp. nevyhnutnej miery vyžaduje, aby zásah do vlastníctva nemal väčší rozsah, než je nevyhnutné, a aby netrval dlhšie, ako je nevyhnutné. Zákonodarca pritom poskytuje aj iné možnosti riešenia situácie, ktorá vznikla delimitáciou pozemkov na obce a vyššie územné celky v rámci reformy verejnej správy, a to zámennú zmluvu, konanie o pozemkových úpravách, zmluvnú dohodu strán na inom práve a až nakoniec právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Vznik vecného bremena teda nie je nevyhnutným prostriedkom na usporiadanie vzťahov medzi stranami.

6. Otázna je aj miera nevyhnutnosti takto zriadeného vecného bremena. Zo znenia zákona síce nevyplýva, že má ísť o konečné riešenie, avšak jeho formulácia vykazuje znaky neurčitej doby, a to z dôvodu, že zákon dobu trvania vecného bremena ohraničuje vykonaním pozemkových úprav, čo môže trvať neurčitý dlhý čas. Zákon teda takouto formuláciou nedáva vlastníčkovi pozemku veľké možnosti domáhať sa usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom zaťažených zákonným vecným bremenom a ponecháva ich usporiadanie výlučne na vôli užívateľovi pozemku. Takýto zásah do vlastníckeho práva je podľa navrhovateľa neprimeraný a zasahuje do pokojného užívania veci žalobcom, ktorý mu je garantovaný čl. 1 dodatkového protokolu.

7. Navrhovateľ považuje za sporné aj poskytnutie primeranej náhrady. Túto otázku zákon č. 66/2009 Z. z. neupravuje, avšak v § 4 ods. 1 poznámkou pod čiarou odkazuje na právnu úpravu v § 151n až § 151p Občianskeho zákonníka. Podľa navrhovateľa pri riešení otázky náhrady je potrebné aplikovať odkazované ustanovenia Občianskeho zákonníka v spojení s jeho § 128 ods. 2. Zastáva názor, že ide o legislatívne opomenutie zákonodarcu, ktorý opomenul niektoré významné prvky vzniknutého právneho vzťahu upraviť pozitívne (teda, že by právny predpis takúto úpravu obsahoval), ktoré spôsobuje nekompletnú reguláciu právneho vzťahu a nevytvára stav, keď prichádza do úvahy použitie ústavno-konformného výkladu, ktorým by sa takéto opomenutie dalo preklenúť. V konečnom dôsledku zákonodarca v napádanom ustanovení zákona č. 66/2009 Z. z. neustanovil žiadnu náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva, a preto v prejednávanej veci nie je možné posúdiť, aká náhrada je primeraná, aby jej priznanie bolo zároveň vykladané ústavno-konformne. Takáto úprava vytvára neprimerane výhodnejšie postavenie pre užívateľa pozemku (žalovaného), pričom, naopak, žalobcovi neposkytuje ani ústavou garantované práva. V tejto súvislosti navrhovateľ odkazuje na nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 42/2015.

8. Navrhovateľovi sa zriadenie zákonného vecného bremena v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. javí ako nesúladne s ústavou, naopak, § 4 ods. 1 môže byť ústavne súladný, len ak vyhovuje skôr spomenutým požiadavkám. Medzi stranami je nesporné, že vecné bremeno vzniklo, ale je potrebné sa zaoberať aj tým, či zákonodarca upravil jeho vznik v súlade s čl. 20 ods. 4 ústavy. Ide o právnu otázku, ktorú nemožno prejudiciálne vyriešiť ústavno-konformným výkladom, ale je potrebný zásah ústavného súdu. Medzi stranami teda ostala sporná výška náhrady za zriadené zákonné vecné bremeno a jej primeranosť. Navrhovateľ má podľa pokynu odvolacieho súdu posúdiť, či žalobca má nárok na náhradu za vecné bremeno, čo nie je možné bez ustálenia, či vecné bremeno vzniklo v súlade s ústavou a ústavou predpokladaným spôsobom.

9. K vplyvu prípadného derogačného nálezu na rozhodnutie vo veci navrhovateľ zaujal názor, že derogáciou napádaných noriem by zákonné vecné bremeno nevzniklo, avšak stále by išlo o nútené obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu, ktorý by mal nárok na jeho náhradu. Ak by ústavný súd návrhu nevyhovел, z nejednoznačnej (resp. žiadnej) formulácie náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva by do úvahy prichádzala aj jednorazová náhrada, keď by sa žalovaný mohol dovoľávať jej premlčania. V takom dôsledku by žalobca nemal nárok na náhradu, čo pri nastolenom skutkovom stave, keď žalovaný počas rokov nejavil vôľu riešiť vzniknutý stav, by bolo jednoznačné zvýhodňovanie žalovaného, ktoré je v rozpore aj s čl. 13 ods. 2 ústavy. Žalovaný by tak užíval cudzie pozemky, hoc aj vo verejnom záujme, bezodplatne. Derogácia napádaného ustanovenia by mala vplyv na konanie v tom, že v opačnom prípade (pri jeho nederogácii, pozn.) by úspešnosť žalobcu bola otázna, čo navrhovateľ považuje za nespravodlivé, keďže tento stav by vznikol len v dôsledku protiústavnosti napádanej normy.

10. Nad rámec návrhu na začatie konania ústavný súd na tomto mieste stručne sumarizuje obsah sporu na mestskom súde a jeho priebeh:

11. Na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) bol 17. apríla 2019 začatý spor, ktorého predmetom bol po zmenách žaloby nárok žalobcu proti žalovanému mestu Košice o zaplatenie 200 823,74 eur s príslušenstvom ako náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva k viacerým nehnuteľnostiam za obdobie, od kedy ich žalobca nadobudol (15. marca 2017 až 24. októbra 2018) do 31. júla 2020 a od tohto obdobia do budúcnosti o zaplatenie pravidelnej mesačnej náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva 5 528,73 eur. Žalobca je výlučným vlastníkom nehnuteľností (pozemkov), na ktorých sú postavené miestne komunikácie vo vlastníctve žalovaného a vysadená verejná zeleň. Medzi stranami je nesporné, že právny režim vzťahu vlastníka pozemkov a vlastníka stavby je riešený inštitútom zákonného vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. Žalobca sa opakovane neúspešne pokúšal usporiadať vzťahy zámennou zmluvou, navyše, pripomína, že žalovaný nezačal konanie o pozemkových úpravách, ktorého výsledkom by mohlo byť definitívne usporiadanie vzťahov medzi sporovými stranami. Preto žiada o opakovanú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva vo výške všeobecnej hodnoty ročného nájomného, resp. vo výške zmluvného nájomného podľa zmlúv za iné pozemky. Žalovaný nepopiera, že na niektorých pozemkoch žalobcu sa nachádzajú pozemné komunikácie (niekde sčasti, niekde vôbec). Tvrdí, že so zriadením vecného bremena nie je nerozlučne spojená povinnosť poskytnúť náhradu, keďže zákonodarca (na rozdiel od iných zákonov) takú povinnosť neustanovil.

12. Okresný súd rozsudkom zo 14. októbra 2020 žalobe čiastočne vyhovel. Zo zákona č. 66/2009 Z. z. vyvodil povinnosť žalobcu strpieť stavby žalovaného na svojich pozemkoch, pričom týmto zákonným vecným bremenom je obmedzený vo vlastníckom práve. Keďže žalobcovi nebola poskytnutá primeraná náhrada, je daný právny základ nároku, ktorého výška je určená znaleckým posudkom. Túto náhradu poskytol za obdobie od nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemkom žalobcom do 31. júla 2020. Nárok na náhradu z titulu obmedzenia vlastníckeho práva do budúcnosti zamietol. Krajský súd v Košiciach zrušil rozsudok okresného súdu vo výrokoch, ktorým bolo rozhodnuté o náhrade za obmedzenie vlastníckeho práva za obdobie do 31. júla 2020, a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie. Zhodnotil, že žalovaný neužíva pozemky bez právneho titulu, ale na základe zákonného vecného bremena, za ktoré patrí náhrada pri jeho zriadení s tým, že na jej výpočet sa použije vzorec v prílohe č. 3, časť F2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty pozemku v znení neskorších predpisov. Priklonil sa k názoru, že nárok na náhradu za vecné bremeno je jednorazový a patrí tomu, kto bol vlastníkom pozemku v čase vzniku vecného bremena.

13. Na rozhodnutie odvolacieho súdu žalobca reagoval podaním návrhu na prerušenie konania a na začatie konania o súlade právnych predpisov. Mestský súd uznesením č. k. 30Cb/34/2019-638 zo 16. augusta 2023 konanie prerušil podľa § 162 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a po jeho právoplatnosti predložil ústavnému súdu návrh na začatie konania.

II.

Predbežné prerokovanie návrhu na začatie konania

14. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná

rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom [čl. 124 a čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy], pristúpil na neverejnom zasadnutí pléna k predbežnému prerokovaniu návrhu na začatie konania, a to v súlade s čl. 131 ods. 1 ústavy, ako aj s § 7 ods. 1 písm. a) a § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Účelom predbežného prerokovania návrhu je zistenie, či a v akom rozsahu možno návrh prijať na ďalšie konanie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

15. Z predloženého spisu mestského súdu vyplýva, že uznesením zo 16. augusta 2023 bolo prerušené konanie do právoplatného skončenia konania ústavného súdu o súlade právneho predpisu. Tým bolo preukázané splnenie procesnej podmienky nevyhnutnej pre začatie konania o súlade právnych predpisov na návrh všeobecného súdu vyplývajúcej z čl. 144 ods. 2 ústavy.

II.1. K navrhovanému nesúladu § 2 ods. 1 a § 2 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z.:

16. Medzi osobitné náležitosti návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov patrí uvedenie dôvodov, ktoré vedú navrhovateľa k pochybnostiam o súlade napadnutého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou [§ 75 písm. b) zákona o ústavnom súde].

17. Z obsahu návrhu na začatie konania vyplýva, že mestský súd nijako neodôvodnil potrebu derogovať napadnutý § 2 ods. 1 a § 2 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. Odsek 1 tohto ustanovenia upravuje ako prioritnú možnosť usporiadania vlastníctva k pozemku, na ktorom sa nachádza stavba vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku, poskytnutie náhradného pozemku zámenou zmluvou. V prípade, ak sa neuplatní táto možnosť, odsek 2 odkazuje na obligatórne usporiadanie vlastníckych vzťahov prostredníctvom konania o pozemkových úpravách podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločnostiach v znení neskorších predpisov.

18. Mestský súd neuvádza explicitne žiadne dôvody, ktoré ho vedú k pochybnostiam o súlade § 2 ods. 1 a § 2 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. s označenými referenčnými normami, teda čl. 20 ods. 1 a ods. 4 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, takéto dôvody nie je možné z návrhu vyvodiť ani implicitne. V kontexte obsahu návrhu, ktorý smeruje prioritne k spochybneniu vzniku a existencie zákonného záložného práva, navrhovateľ nespochybňuje samotný fakt, že stavba vo vlastníctve žalovaného sa nachádza na pozemku vo vlastníctve žalobcu a že tento faktický stav je potrebné právne regulovať. Návrh mestského súdu nesmeruje proti samotnému účelu zákona (usporiadanie vlastníckych vzťahov) a nie je z neho zrejmé, v čom má spočívať ústavný nesúlad ustanovení, ktoré ponúkajú možnosť ich usporiadania na zmluvnej báze (§ 2 ods. 1), resp. prostriedkami administratívneho práva (§ 2 ods. 2). Úplná absencia ústavnoprávnej argumentácie je dôvodom na odmietnutie návrhu v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

II.2. K navrhovanému nesúladu § 4 ods. 1 a § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z.:

19. Rozsah oprávnenia všeobecného súdu iniciovať konanie o súlade právnych predpisov je odlišný od ostatných privilegovaných navrhovateľov uvedených v čl. 130 ods. 1 písm. a) až e) ústavy, pričom je limitovaný podmienkou ustanovenou v čl. 144 ods. 2 ústavy, teda súvislosťou

s prejednávanej vecou. Abstraktne normovanú požiadavku súvislosti s prejednávanej vecou [čl. 144 ods. 2 ústavy a § 74 písm. d) zákona o ústavnom súde] ako podmienku legitímácie všeobecného súdu na podanie návrhu podľa čl. 125 ods. 1 ústavy interpretuje ústavný súd v aktuálnej judikatúre tak, že podaniu návrhu musí predchádzať rozhodovacia činnosť všeobecného súdu, v rámci ktorej je podľa jeho úsudku potrebné vyložiť a aplikovať všeobecne záväzný právny predpis, ktorého nesúlad mieni v konaní pred ústavným súdom uplatniť (napr. PL. ÚS 6/2021, bod 19). Všeobecný súd je oprávnený napadnúť len také ustanovenie zákona, ktorého použitie (teda nutnosť subsumpcie zisteného skutkového stavu pod právnu normu v ňom vyjadrenú) možno v konaní pred všeobecným súdom rozumne očakávať (napr. PL. ÚS 12/2012). Zároveň je všeobecný súd aktívne legitimovaný len na taký návrh derogačného nálezu, ktorý má potenciál reálne ovplyvniť jeho meritórne rozhodnutie v konkrétnom základnom konaní (PL. ÚS 1/2018, bod 41, PL. ÚS 16/2021, bod 17).

20. V záujme osvedčenia prejudiciality napádanej právnej normy, a tým aj aktívnej procesnej legitímácie všeobecného súdu musí byť súčasťou dôvodov návrhu podľa § 75 písm. b) zákona o ústavnom súde aj úvaha o súvislosti (prejudicialite) rozhodnutia ústavného súdu v rovine, ako by všeobecný súd rozhodol, ak by ústavný súd jeho návrhu nevyhovел, a ako by súd v konkrétnej veci rozhodol, ak by ústavný súd vyslovil nesúlad napadnutého ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu s ústavou. Všeobecný súd musí preto v návrhu vysvetliť, nakoľko závisí jeho rozhodnutie od platnosti normy, ktorú žiada preskúmať (PL. ÚS 1/2018, bod 40, podobne aj PL. ÚS 5/2021, PL. ÚS 16/2021, PL. ÚS 7/2022).

21. Ústavný súd dospel k záveru, že posudzovaný návrh nespĺňa osobitné požiadavky návrhu podľa § 75 zákona o ústavnom súde, a to dostačujúcu ústavnoprávnu argumentáciu zameranú na konkrétnu súvislosť navrhovanej derogácie s okolnosťami prejednávanej veci a odôvodnenie prejudiciality podaného návrhu, čo v konečnom dôsledku znemožňuje ústavnému súdu vykonať vecný prieskum súladnosti napadnutých ustanovení s konkrétnymi článkami ústavy a dodatkového protokolu. Mestský súd predložil návrh, ktorý je rozporný. Na jednej strane konštatuje, že medzi stranami nie je sporné, že došlo k vzniku zákonného vecného bremena, toto konštatovanie relativizuje vlastnou pochybnosťou o jeho vzniku v súlade s ústavou, resp. ústavou predpokladaným spôsobom. Názor o ústavnej nesúlادnosti vzniku zákonného záložného práva navrhovateľ opiera o pochybnosti o nevyhnutnosti obmedzenia vlastníckeho práva vecným bremenom a o miere tohto obmedzenia, zároveň (logicky protichodne) uvádza, že za otázku považuje výšku náhrady, prípadne spôsob jej určenia, pričom mu musí byť zrejmé, že predpokladom priznania náhrady je práve existencia záložného práva. Navrhovateľ ďalej vyslovuje názor, že nedostatok právnej regulácie spôsobu určenia náhrady je legislatívnym opomenutím takej povahy, že ho nie je možné vyriešiť ústavne konformným výkladom, zároveň však predkladá úvahu o možnosti (a potrebe) aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka na právny vzťah sporových strán.

22. Ústavný súd sa v recentnej judikatúre prihlásil k oprávneniu preskúmať nedostatok právnej úpravy vo forme legislatívneho opomenutia, a to aj s výsledkom derogačného nálezu, ale len v prípade, ak nezistí možnosť ústavne konformného výkladu (resp. výkladu súladného s právnym predpisom vyššej právnej sily) napadnutého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia. Legislatívnu nečinnosť by bolo možné v konaní o súlade právnych predpisov úspešne napadnúť len celkom výnimočne, ak by nebol rešpektovaný ústavný príkaz na prijatie obsahovo vymedzenej podústavnej úpravy zaväzujúcej štát oproti občanom, resp. verejnému záujmu. Druhou

možnosťou takého prístupu je nerešpektovanie právneho názoru ústavného súdu vyjadreného v jeho skoršom derogačnom náleze, z ktorého vyplýva nemožnosť zosúladenia právnych predpisov bez doplnenia právnej úpravy aj nad rámec priamo derogovaného normatívneho textu (tento aspekt je uplatniteľný aj pri legislatívnom opomenutí). Vždy by však bolo potrebné pokryť nálezom ústavného súdu spôsobilý predmet konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy, teda právny predpis (aspoň časť jeho normatívneho textu), keď taký postup zároveň zakladá povinnosť legislatívnej reakcie podľa odseku 3 označeného ustanovenia a vyvoláva (vytvorením nevyhnutnej, prípadne rozšírenej medzery v účinnom znení právneho poriadku) tlak na príslušný normotvorný orgán, aby konal podľa právneho názoru ústavného súdu (PL. ÚS 5/2024, bod 46).

23. Pokiaľ ide o skutkový kontext prejednávanej veci, ústavný súd už v skorších rozhodnutiach týkajúcich sa návrhov všeobecných súdov na posúdenie súladu zákonných vecných bremien s ústavou vyjadril názor, že hoci výška náhrady za vecné bremeno a jej povaha nie sú predmetom úpravy napadnutého ustanovenia, je povinnosťou všeobecného súdu zvážiť a posúdiť, či pochybnosti o ústavnej súladnosti zákonného textu (v dôsledku jeho neúplnosti, pozn.) môže vyriešiť sám s použitím ústavne konformného výkladu napadnutého ustanovenia. Pritom požiadavka na ústavne konformný výklad právnych noriem všeobecnými súdmi v širšom rozsahu zahŕňa aj povinnosť dotvoriť zákonný text v prípade absencie výslovnej úpravy (PL. ÚS 16/2021, body 35.2 a 35.3). Ústavnému súdu je navyše z jeho vlastnej rozhodovacej činnosti známe, že v konaniach o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy opakovane posudzoval rozhodnutia všeobecných súdov o peňažnej náhrade za zákonné vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z., ktorú súdy posudzovali podľa všeobecných predpisov súkromného práva, so záverom o ich ústavnej súladnosti (z nedávnych rozhodnutí napr. I. ÚS 514/2023, II. ÚS 427/2024, III. ÚS 621/2023, IV. ÚS 84/2024).

24. Navrhovateľ vyslovil názor, že považuje za nespravodlivé, ak by žalobcovi nebola priznaná náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva len z dôvodu, že by pri zákonom vecnom bremene bola náhrada jednorazovej povahy. Podľa ústavného súdu nemôže byť dôvodom na podanie návrhu na nesúlad právnych predpisov nesúhlas navrhovateľa (v pozícii konajúceho súdu) so spôsobom interpretácie dotknutých právnych noriem inými súdmi, hoci aj v rozhodnutiach s precedenčným dopadom na posudzovaný spor (čl. 2 ods. 2 základných princípov CSP). Ani ustálená súdna prax nie je nemenná a odklon od nej je možný (s povinnosťou dôkladného a presvedčivého odôvodnenia, § 220 ods. 3 CSP). Evolutívny vývoj judikatúry nie je v rozpore s riadnym výkonom spravodlivosti (podobne Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku Veľkej komory z 20. októbra 2011, *Nejdet Sahin a Perihan Sahin v. Turecko*, č. 13279/05, ods. 58) a môže byť odôvodnený aj zmenou sociálnych alebo ekonomických pomerov alebo inými okolnosťami, ktoré môžu ospravedlniť rozdielny prístup k spôsobu vyvažovania dotknutých práv účastníkov právneho vzťahu. V spore, z ktorého vyšiel prejednávajúci návrh, môže byť okolnosťou odôvodňujúcou prekonanie skoršej judikatúry najvyšších súdnych autorít fakt, že ani po takmer 16 rokoch od nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. nebol dosiahnutý jeho účel. Tým bolo prioritne definitívne usporiadanie vlastníckych vzťahov medzi vlastníkom pozemku a obcou, resp. vyšším územným celkom, ako vlastníkom delimitovanej stavby, a to zákonom predpokladanými nástrojmi (§ 2 ods. 1 a 2 zákona), a nie ďalšie fakticky časovo neurčité (do vykonania pozemkových úprav) zakonzervovanie stavu núteného obmedzenia vlastníckeho práva vlastníka pozemku bez náležitej kompenzácie.

25. Navrhovateľ napokon zastáva názor, že derogáciou napadnutých ustanovení by zákonné vecné bremeno „nevzniklo“, pričom opomína, že hmotnoprávne nároky uplatňované žalobou vychádzajú z už uzavretých skutkových dejov, čo otvára otázku účinkov derogačného nálezu ústavného súdu v súkromnoprávných vzťahoch, ku ktorej ústavný súd už opakovane zaujal právny názor (PL. ÚS 1/2018, PL. ÚS 24/2020, PL. ÚS 6/2021, PL. ÚS 16/2021) so záverom, že ani prípadná derogácia napadnutého ustanovenia by neovplyvnila povinnosť konajúceho súdu posúdiť právny vzťah medzi sporovými stranami podľa právnej normy účinnej v čase jeho vzniku.

26. Výhrady identifikované v predchádzajúcich odsekoch predstavujú z pohľadu ústavného súdu nedostatky návrhu na začatie konania, ktoré ústavný súd nemôže odstraňovať z úradnej povinnosti, a to ani pri uprednostnení materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti (porov. PL. ÚS 21/2020, bod 33). Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov musí v zmysle § 75 písm. b) zákona o ústavnom súde obsahovať dôvody, ktoré navrhovateľa vedú k pochybnostiam o súlade napadnutého právneho predpisu s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (PL. ÚS 4/2022). Okruh subjektov oprávnených na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnej normy s normami vyššej právnej sily je ustanovený ústavou. Ústavný súd v tomto type konania nie je oprávnený vyzývať navrhovateľa na odstránenie nedostatkov podania (§ 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, PL. ÚS 1/2020 bod 29 a nasl., PL. ÚS 13/2021 bod 29). Privilégium všeobecného súdu iniciovať tento typ konania je tak spojené aj s jeho zodpovednosťou sformulovať návrh na začatie konania spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti o jeho názore na možný nesúlad právneho predpisu a zároveň umožňujúcim posúdenie relevancie návrhu na konkrétne prejednávanú vec, z ktorej návrh vychádza.

27. Ústavný súd preto na predbežnom prerokovaní návrh navrhovateľa odmietol pre absenciu zákonných náležitostí návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy v zmysle § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

28. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripája k tomuto rozhodnutiu odlišné stanovisko sudca Robert Šorl, ktoré sa týka odôvodnenia rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2025

Luboš Szigeti
podpredseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky